

Huszonötezer

Ennyien lesznek idén a családottak, az elkészeredettek és boldogtalanok. Ennyi családhoz viszi a posta ezekben a hetekben az egyetem vagy főiskola elutasító végzését. Az elutasítottak kisebb része — a felvételizők 6 százaléka — még reménykedik, hátha fellebbezése során a miniszteri döntés besegíti a hön áhitott intézménybe, és szeptembertől ő is az egyetemi polgárok sorába kerülhet. Az ország 62 felsőoktatási intézményébe — az idén tetőzött demográfiai hullám eredményeként! — 39 251-en adtak be felvételi kérelmet tizennegy és fél ezer helyre. Akárhogy is számoljuk, az elutasítottak száma csaknem 25 000. Ez a tény vitathatatlanul súlyos társadalmi konfliktus gyújtópontja, hisz többen maradnak az egyetemek, főiskolák kapuin kívül, mint ahányan belül kerülnek.

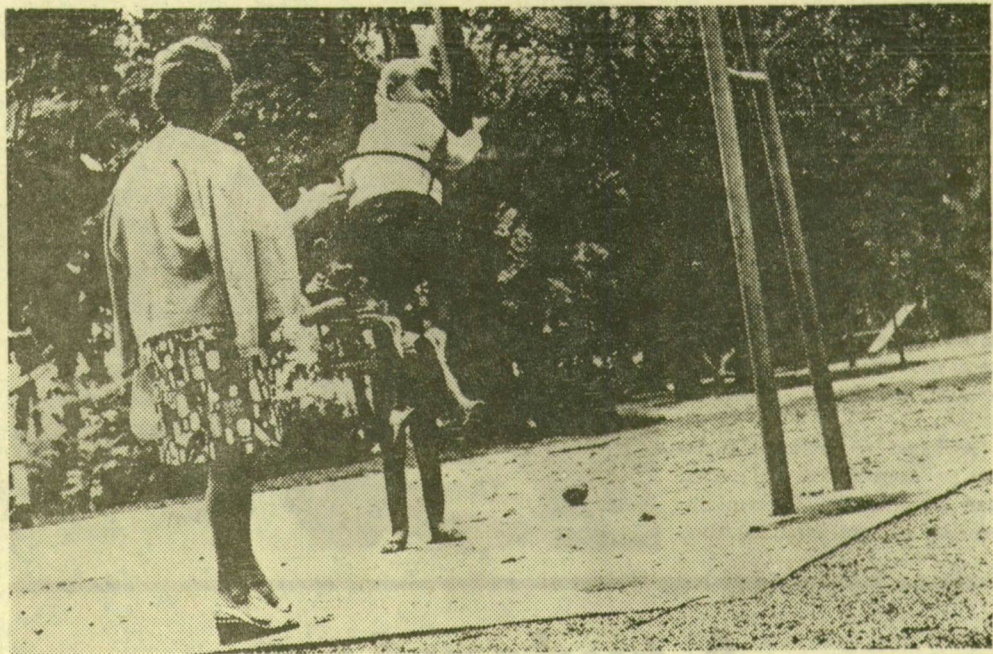
Próbáljuk meg végiggondolni, mi az oka ennek a csaknem háromszoros túljelentkezésnek, és mi lesz a sorsa a lemaradtak népes tartalékseregének?

Elsőnek a jelentkezések aránytalansága tűnik szembe, ami azért rendkívül káros, mert a frekvenciát karokról, szakokról túlságosan sok jó képességű fiatal marad ki évről évre, s válik esetleg megkeseredett, pályátévesztett emberré. Tény, hogy a jogi, az orvosi és bölcsészkarra jelentkezők legkevésbé 4-6 vetélytárral állnak szemben, azok viszont, akik a nagy távlatokat nyújtó műszaki egyetemre, vagy a tanárképző matematikával kombinált szakaira jelentkeznek, szinte verseny nélkül kerülnek a felsőoktatásba. Az idén a budapesti ELTE pszichológiai szaka vezetőit, itt 15,5-szer annyi volt a pályázók száma, mint a rendelkezésre álló helyeké. Szegeden pedig, ahol általában csak minden ötödik jelöltet tudtak felvenni, kevés pályázó akadt a kémia-fizika szakon.

Mindez azt mutatja tehát, hogy hiába javult a felsőszintű pályaválasztási tájékoztatás, és hiába tudja előre az érettségiző fiatal, hogy a különböző felsőiskolákban milyen mértékű versennyel kell számolnia, még mindig igen sok az illúzió, a divatos pályákhoz való görcsös ragaszkodás, a realitások figyelmen kívül hagyása. És ennek oka, a középiskolák pályairányító tevékenységének elégtelenségét is mutatja. A felvételi keretszámok az egyetemek kapacitása, a munkaerő-gazdálkodás szempontja, a túlképzés veszélyének elkerülése együttesen szabják meg. Célszerűtlen lenne tehát a nyomásnak engedve, úgy segíteni a huszonötezeres tartalékseregen, hogy velük később a diplomájuknak meg nem felelő munkakörben dolgozók létszámát gyarapítsuk.

Mégis, a kívülmaradókra gondolva, nem lenne helyes lebeszélni bárkit is a jelentkezésről azzal, hogy jó néhány helyen csekélyek az esélyek. Bölcsőbb, mert nagyobb erőfeszítésre sarkall, ha tudomásul vesszük, hogy aki ma diplomát akar, annak népes mezőnyben és igen nehéz versenyt kell „futnia”. Ezt a versenyt ma a közoktatás vezetői igyekeznek a lehető legtisztábbá tenni, a képességek, a pályaalakosság és az adott teljesítmény értékelésével. Aki egyetemi végzettséget akar szerezni és rátermett a pályára, az, ha vargabetűvel is, ha sok nehézség árán is — a statisztikák makacs számai szerint két-három évi próbálkozás után —, de rendszerint eléri célját. Az egyén számára pedig nincs biztatóbb, mint az, hogy akiben kellő mértékű, reális, a társadalmi érdekekkel összhangban álló pályaválasztás alakul ki, az tartósan nem marad kívül az egyetemi kapukon.

K. É.

Az intézeti pótmama

Az édesanya, aki gyermekét hintáztatja a parkban, mérnök. Őt évig keményen dolgozott a diplomájáért, jó eredménnyel végezte az egyetemet, és nagyszerű starttal indult első munkahelyén is. Aztán gyors egymásutánban két kisgyermek született. Ez — a legminimálisabb időt számítva — egy-másfél év kiesés a szakmából. De ennyi-e?

lyen gond a gyermeknevelés azokban a családokban, hol a férj is, a feleség is dolgozik. Azoknak a házaspároknak akartunk segíteni, akik itt dolgoznak az intézetben, azzal, hogy arra az időszakra, amikor a kisgyermek beteg, bölcsődébe vagy óvodába tehát nem vihető — pótmamát biztosítunk. A pótmama — özv. Padala Aladárné nyugdíjas óvónő — havi fizetést kap az intézettől, és amikor valamelyik gyermek beteg, lakáson gondozza, felügyel rá. A szerződés is roppant egyszerű: bejelentik az anyukák a személynévtárazékon, mi pedig értesítjük az óvónőt. Anynyira bevált ez a módszer, hogy most keresünk még egy vállalkozót, aki hajlandó erre a pótmamaszolgálatra.

gyük csak számításba azt, hogy drága gépekkel, drága anyagokkal dolgozom, és mennyi kár éri az intézetet, ha csak néhány napra is a gyerekek betegsége miatt otthon kell maradnom. Persze, a mi munkánk eleve nem szorítható munkaidőbe, aki járt már este a kutatóintézet környékén, láthatta, hogy sokszor éjjeleig is égnek a villanyok a laboratóriumokban, mert egy-egy kísérletfolyamatot aligha lehetne fél 5-kor csak úgy abbahagyni, mintha hivatalban egy aktát fiókba teszünk.

EGYETLEN MEGOLDÁS

Most a két hintáztatja. Ágnes éppen túlésett a báránymilon, már jól van, de óvodába még nem mehet. És édesanyja addig dolgozni nem tud.

Szokványos történet? Sajnos, igen.

De így kell ennek lennie?

— Nálunk igen. Még mindketten kezdők voltunk, amikor jöttek a gyerekek, kevés fizetésből kellett mindent előteremteni. Csak a legszükségesebbek vannak még — nem tudunk „pótmamát” fizetni. Szabadságunkat így aprózzuk: ha valami közbejön, kivesszük. Az idei szabim elfogyott, most fizetés nélkülün vagyok. Drága ez vagy se: egyetlen megoldás.

Munkahelyének se jó. És miért az egyetlen?

Érdekes, figyelemre méltó kezdeményezés, amit az MTA szegedi biológiai kutatóintézetében megvalósítottak.

Rakonczay Lászlóné személynévtárazékkal beszélgetünk arról, hogy jutott eszébe, hogy az intézet saját pótmamát alkalmazzon?

— Nyilvánvaló volt, csak észre kellett venni, hogy mi-

AZ ÉRDEKELTEK VELEMÉNYE

Olyan kétféle véleményem van egy-egy ötlettel kapcsolatban, hogy az ember csak azon csodálkozik: más vállalatok, intézmények még nem csinálják, és senki másnak még nem jutott eszébe. Mert nyilvánvaló: sokkal olcsóbb a vállalatnak kifizetni havonta a pótmama bérét, mint nélkülözni fontos munkakörben, kulcspozícióban dolgozó asszonyokat.

De mit mondanak erről maguk az érdekeltek?

Egy kétgyermekes kutatónő:

— Egy édesanyának mindegy, lekötik a gyermekét, hiszen napjában milliószor eszembe jut, mit csinálnak most, nem esett-e valami bajuk, de mindez hatványozott, ha a gyermek beteg. Mi Budapestről költöztünk Szegedre a férjemmel, rokonunk Szegeden nincs, és bizony a gyermekeink még kicsik — most van a gyermekbetegségek időszaka. Igazán csak röviden az én munkámról: ha elkezdek egy kísérletsorozatot, két-három hét vagy még több folyamatos munka szükséges hozzá. Ha bármelyik fázisban megszakad, egész addigi munkánk kárba vész, kezdek mindent előlről.

Most nem beszélve arról, hogy milyen visszahúzó erő a sikertelenség érzése, ve-

MÁSUTT IS JÓ LENNE...

Ebből is nyilvánvaló, hogy az asszonyok, édesanyák — bármilyen kiváló kutatók is — szubjektíve nehezebben tudnak dolgozni. Mindezt csak azért próbáltam részletezni, hogy világos legyen: óriási segítség számunkra, hogy mindig számíthatunk a pótmamára, amikor a gyermekünk beteg. A munkánk nem akad meg és szakmailag nem maradunk le a családi gondok miatt, férfikollégáinktól.

Sajátos munkaterület a kutatónőké, az biztos. De érdemes lenne más munkahelyek vezetőinek is gondolkodniuk azon, mennyire hasznos és jó kezdeményezés ez, amit a kutatóintézetben megvalósítottak, és ma már bátran állíthatjuk a módszer életképes, bevált.

Szóke Mária

Óvodafejlesztés a fővárosban

Szeptemberben Budapesten a tavalyinál 1430-cal több gyermek, összesen 46 980 apróság járhat óvodába. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy az új „évad” kezdetére megvalósítják az idei fővárosi óvodafejlesztési terv 60 százalékát.

Előreláthatólag decemberre teljes egészében sikerül megvalósítani a tervbe vett ideai feladatokat: 2500 új óvodai hely felépítését.

Pártaktívaülés Makón

Szombaton délután kommunista aktívaülést tartottak Makón, a Korona Szálló nagytermében, melyen Komócsin Zoltán elvtárs, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára tájékoztatta Makó és a makói járás pártalapszervezeteinek titkárait, a vállalatok, a szövetkezetek, az intézmények kommunista vezetőit az időszerű belpolitikai kérdésekről és a nemzetközi helyzetről. Részt vett az aktívaülésen Győri Imre elvtárs, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Csongrád megyei pártbizottság első titkára is.

Parkoló a hídfő alatt

A Hódmezővásárhelyi Közületítő Vállalat végezte el a Roosevelttér déli oldalának utfelújítását. A gyorsan elvégzett munka 2 millió forintjába került a tanácsnak. A műszaki osztályon most tanulmányozzák annak lehetőségét, hogy a hídfő alatt fizető parkolóhelyet létesítsenek.

Külterületi postai kézbesítés új rendszere

A Szegedi, a Budapest vidéki-, és a Debreceni Postaigazgatóság egyes területein nemrégiben kísérletképpen újfajta postai külterületi kézbesítési rendszert hoztak be. A tapasztalatok nagyon kedvezőek, s ennek alapján most a posta-vezérgazdátó utasítást adott ki arról, hogy az egész or-

szágra kiterjessék az új rendszerű külterületi kézbesítést.

A Postaügyi Értesítőben megjelent utasításban közölt irányelvek szerint a területi postaigazgatóságoknak kell felmérniük és időrendi sorrendben meghatározniuk, milyen postahivatalokhoz tartozó külterületeken térnek át az új kézbesítési rendszerre.

Az újfajta külterületi postai kézbesítés egyaránt előnyös a postának és az ügyfeleknek. A tanyavilágban és más külterületeken ugyanis a posta munkaerő-gondjai miatt gyakran akadozik, s rendszertelen a kézbesítés. A rendkívül fászló kézbesítési munkára kevés új jelentkező akad. Az új rendszerű kézbesítésnél viszont gépjárművel, főként gépkocsival, oldalkocsis motorkerékpárral, kis-motorral, esetleg kerékpárral járnak be útvonalukat a postások, mégpedig nem is akárhogyan, hanem órára ütemezett menetrend szerint.

Buszjáratok a Retek utcán

A József Attila sugárutat a Csillag térről összekötő Retek utca hétfőtől Tarján egyik legfontosabb útvonalává lép elő. Július 24-én 0 órától azok a tarjáni járatok — 10-es, 10/A-s és 12/R-es —, melyek eddig a Tápéi soron közlekedtek, illetve hagyják el a városrészt, a Retek utcát használják erre a célra. Tehát a Szamos utca-Retek utca útvonalon fordulnak rá a József Attila sugárútra.

Ez a változás természetesen, a megállóhelyek áthelyezésével is jár. A Tápéi sor és a sugárút sarkán levő két megállóhely természetesen a Retek utca és József Attila sugárút találkozásához, míg a Retek utca végén levő megállóhely a 329-es épület A és B lépcsőházai közötti szakaszra kerül.

Más járatokat is érint ez a változás. A Központi Egyetem és Petőfitelep között közlekedő 20-as busz ezen a szintén a Retek utcán jár — megállója a 326-os tarjáni épület előtt lesz —, s így két megállóját át kellett helyezni. Az új megállóhelyek — a Szilléri sugárút sarka helyett — a Lugas utca 5. számú ház, illetve a 411-es tarjáni épület előtt lesznek. Ugyanez vonatkozik a 21-es, a Marx tér és Petőfitelep között közlekedő buszjáratra. A 11-es és a 10/Y-os tarjáni buszjáratoknak a Csillag tér környékén ezentúl csak egy megállóhely lesz: a 320-as épület B lépcsőházánál. Az új közlekedési rend biztosítja, hogy megtartsák a parkolást a Szamos utcában.

Pártnapok Szegeden

Július 24-én, hétfőn: Az Április 4. Cipész Ktsz-ben délután 2 órakor Baranyi Istvánné a városi pártbizottság munkatársa, a Szegedi

Elelmiszer-kiskereskedelmi Vállalatnál (a vállalat József A. sgt-i klubjában) délután fél 6-kor dr. Kuti Árpád, a vállalat igazgatója, a Belváros II. pártbizottság vezetője, a MÁV Igazgatóság osztályvezetője, a Posta dolgozó részére a Postás Művelődési Otthonban délután 3 órakor Hofgesang Péter, a Hazafias Népfőrd Szeged városi Bizottságának titkára, a Városgazdálkodási Vállalatnál délután 3 órakor Veress Ferenc, a városi pártbizottság munkatársa;

Július 26-án, szerdán: A DEFAG-nál délután fél 3 órakor Rigó Szilveszter, a városi pártbizottság munkatársa, a Ruhagyárban délután fél 3 órakor dr. Dáni Mihály, a Felsővárosi pártbizottság vezetője, a városi pártbizottság munkatársa;

A járásban

A jövő hét első napjaiban több pártnap lesz a szegedi járásban.

Július 24-én, hétfőn: Sövényházán, a párházban, 18 órakor, előadó: Váradi József; Domaszéken, a községi tanácsnál 14 órakor, előadó: Reményik István; Sándorfalván, a Rózsa Ferenc eszpresszóban 18 órakor, előadó: Takó Klára; a Háziipari Szövetkezetenél 12.30-kor, előadó: Kónya József; Asóthalmon, a művelődési otthonban, 18 órakor, előadó: Börcsök Szilveszter.

Július 25-én, kedden: Szatymazon, a művelődési otthonban, 18 órakor, előadó: Szabó János.

Július 26-án, szerdán: Mórhalmon, a párházban, 17 órakor, előadó: Dobó Szilveszter; Üllésen, a rendőrsőrsön délelőtt 9 órakor, előadó: dr. Tóth László.

Július 28-án, pénteken: Kisteleken, a rendőrsőrsön, előadó: dr. Tóth László.

Július 31-én, hétfőn: Tápén, a MAHART telepeken művelődési termében, 15 órakor, előadó: Szabó Lajos.